NUME DE LOCURI PROVENITE DIN ANTROPONIME DE ORIGINE LATINĂ

ECATERINA MIHĂILĂ

1. În această comunicare ne vom ocupa de numele de locuri provenite din antroponime de origine latină, în cadrul temei *Originea numelor de locuri* pe baza *Dicţionarului toponimic al României. Oltenia* (DTRO), 7 volume, 1993–2007, cu 2 183 de pagini şi 45 000 de toponime.

Comparativ cu alte domenii lexico-semantice ce stau la baza formării numelor de locuri, de care ne-am ocupat deja (termeni generici, entopice, nume de plante şi de animale, alte apelative), antroponimia este un domeniu mult mai vast. După termenii generici care formează, fiecare în parte, sute şi sute de toponime prin repetabilitate, derivare şi determinare de diferite tipuri, numele de persoană generează cele mai multe toponime. Şi întrucât multiplicarea prin procedeele de mai sus nu este la acelaşi nivel ca în cazul termenilor generici, numărul mare al toponimelor provenite din antroponime se explică prin multitudinea numelor de persoană ce stă la baza denominaţiei toponimice. Dacă în cadrul celorlalte domenii semantice unităţile lexicale sunt cel mult de ordinul a câtorva zeci, în ceea ce priveşte numele de persoană, ele sunt de ordinul sutelor. Mai exact, toponimia Olteniei are la bază aproximativ 1 500 de antroponime. Între acestea am identificat 212 nume de persoană de origine latină.

În cazul celorlalte domenii lexico-semantice numărul termenilor de origine latină formează fie marea majoritate (ne referim la termenii generici şi la entopice), fie sunt, doar cu mici excepţii, aproape în totalitate de origine latină (e vorba de adjective, adverbe, nume de plante şi de animale). Cât priveşte antroponimele ce stau la baza toponimiei Olteniei, acestea sunt, la o primă estimare, în majoritate de origine latină, dar foarte multe sunt şi de alte origini: slavă, greacă, bulgară, turcă, ebraică (adică nume biblice). Multe antroponime au etimon comun cu albaneza. Alte nume de persoană sunt de origine neogreacă, sârbă, magheară, germană, polonă, rusă. Câteva sunt de origine ţigănească. Multe antroponime au etimologie multiplă (mai ales privind limbile de la sudul Dunării). La acestea se adaugă cele ce exprimă etnia (de diferite origini) şi cele cu etimologie necunoscută.

Antroponimele de origine latină ce stau la baza numelor de locuri din Oltenia se împart în două mari categorii. În prima categorie se înscriu numele de persoană ce au corespondent în onomasticonul latin: *Alba* – lat. *Alba; Albu* – lat. *Albus;*

FD, XXX, Bucureşti, 2011, p. 35–43

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

Anghel – lat. *Angelus; Antonie* – lat. *Antonius; Aspru* – lat. *Asper; Augustin* – lat. *Augustinus; Barbu, Barbura (Varvara)* – lat. *Barbara; Constantin* – lat. *Constantinus; Florea* – lat. *Florus; Marcu* – lat. *Marcus; Marin* – lat. *Marinus; Paul* – lat. *Paulus,* gr. *Paulos; Petru* – lat. *Petrus,* gr. *Petros; Roman – lat. Romanus; Silvestru* – lat. *Silvester; Tiberiu* – lat. *Tiberius; Traian* – lat. *Traianus.* Cele mai multe au fost preluate însă din latina medievală sau din alte limbi romanice. Ele au intrat în circuitul onomastic românesc pe cale cultă, cu scopul evidenţierii originii romanice a limbii şi poporului român. Dacă ar fi fost moştenite din limba latină, multe ar fi trebuit să aibă alte forme fonetice. Oricum, numele de persoane din Antichitatea latină s-au răspândit în toată aria romanică şi, prin intrarea unora în calendarul creştin, s-au răspândit şi la multe alte popoare, de la care românii le-au putut prelua. De aceea, în stabilirea unei filiaţii corecte, forma fonetică ne este de mare ajutor. De exemplu, *Floarea*, nume de femeie foarte frecvent la noi, poate fi pus în corelaţie cu *floare* provenit din lat. *flos, floris* (aşa cum consideră şi Al. Graur în NP: 53), în schimb *Florea,* (fără diftongarea lui -*o* -), de asemenea răspândit, mai ales ca nume de familie, poate fi pus în corelaţie cu tema antroponimică *flor-* care se regăseşte în multe nume de persoană din perimetrul romanic şi de aici şi în cel slav (pentru diferite interpretări şi filiaţii v. MEO: 138 –141 şi NPR: 24).

Din cealaltă categorie fac parte antroponimele ce au ca etimon cuvinte româneşti de origine latină. În marea lor majoritate ele sunt porecle, devenite supranume şi apoi nume de familie. Cele mai multe au la bază substantive: *Aramă, Arcu, Argint, Armaşu, Auru, Auşu, Baia, Barbă, Bărbat, Brâncă, Butoiu, Cărbune, Celaru, Ciumă, Codrea, Cornea, Cotea, Falcă, Faur, Fătu, Fârtatu, Frate, Foame, Fumu, Geru, Gură, Guşă, Lună, Lutu, Marmură, Măciucă, Mătase, Mătuşă, Moraru, Muiere, Noapteş, Nod, Ochiu, Olanu, Păpuşa, Pescaru, Piele, Pietraru, Portaru, Puiu, Rotaru, Rugină, Sacu, Săpunaru, Scânteie, Scoarţă, Soare, Socu, Sora, Sprânceană, Spuză, Stuparu, Surcel, Şerb, Tunaru, Turtă, Ţăranu, Ureche* etc. Tot substantive sunt şi numele de plante, animale, păsări şi insecte din care se formează antroponime ce stau la baza toponimelor din Oltenia: *Floarea, Frunză, Meiu, Moru, Mura, Paiu, Prună, Puru, Răşină, Teiu, Tufă, Urzică, Viaşu; Albină, Ariciu, Berbece, Bouru, Broască, Calu, Câineş, Ciutură, Corbu, Găină, Graur, Gruia, Iepure, Lăcustă, Lupu, Mielu, Mierlă, Muscă, Pasăre, Păunu, Porcu, Purecu, Turturică, Ţânţaru, Ursa, Ursu, Vieru, Viţelu, Vulpe, Vulturu* etc. Alte substantive sunt etnice: *Frâncu, Germanu, Gherman, Grecu, Românu* (acesta din urmă are şi sens etnic şi sens social). Multe antroponime din care se formează toponimele Olteniei provin din adjective, adverbe sau derivate verbale şi substantivale cu valoare de adjectiv: *Albăstroiu, Amaru, Blându, Bunu, Căruntu, Degeratu, Frumosu, Grosu, Lepădatu, Lungu, Macrea, Mare, Măruntu, Mâine, Micu, Moale, Mutu, Nătărău, Nebunu, Negru, Orbu, Pătrunsu, Răguşilă, Rătăcitu, Rău, Roşu, Scăpău, Scurtu, Spânu, Speriatu, Spurcatu, Stângu, Strâmbu, Strâmtu, Surdu, Susu, Şchiopu, Tunsu, Turbatu, Turbure, Urâtu, Urlat, Uscatu, Uşurelu,*

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

Văraticu, Vărgatu etc. Mai sunt şi unele nume de grup, puține la număr, ce dau nume de sate, care nu au corespondent un antroponim: *Adunați, Afumați, Linieni.*

Toate aceste antroponime de origine latină, fie că au corespondent în onomasticonul latin, fie că provin din cuvinte ale limbii române de origine latină, formează foarte multe toponime în Oltenia, mai ales nume de sate, cătune şi moşii, dar nu numai, procedeele principale de multiplicare denominativă fiind derivarea şi determinarea de diferite tipuri, la care se adaugă şi omonimia. Să dăm în continuare câteva exemple.

2. Barbu, nume străvechi, de mare tradiție la români, are o etimologie controversată, discutată de obicei în corelație cu **Barbura.**

Diferitele soluții etimologice care s-au dat acestui nume au fost prezentate de Ch.Ionescu (MEO) şi D.Tomescu (NPR: 24). Astfel, Hasdeu consideră că numele provine fie din cuvântul **barbă,** de origine latină, fie din antroponimul latin **Balbus**. O altă explicație este cea dată de Candrea, conform căreia **Barbu** provine din numele de persoană feminin **Barbara,** prin următoarele faze intermediare succesive: ***Barbară, *Barboră, *Barbură, Barbur**, forma finală fiind **Barbul,** prin disimilarea celui de al doilea *-r-*. G.Weigand îl consideră de origine slavă, **Barbu**, în diferite variante, regăsindu-se şi la sârbi şi bulgari. Şt.Paşca corelează numele **Barbu** cu **Bărbat**, pe baza mai vechilor nume **Barbius** şi **Barbatus**. S.Puşcariu consideră că tulpina *barb-*, extrasă din **Bărbat** şi **Barbul**, este înrudită cu it. *barba* 'unchi', care s-a putut transforma uşor în nume propriu (v. MEO şi NPR: 24). Şi I. Pătruț se referă la o temă *barb-*, la care s-a adăugat fie sufixul -ul, formând antroponimul **Barbul**, fie sufixele *-ur* + *-a*, formând antroponimul **Barbura** (v. SOR: 74). Iorgu Iordan (DNFR) consideră, citându-l pe N.A. Constantinescu (DOR: 21) , că **Barbu** provine din **Barbur**, masculinul lui **Barbura**. De asemenea, în DNFR este înregistrat şi numele **Barbur**, formă care a supraviețuit ca nume de familie.

Revenim la argumentele lui Ch. Ionescu din MEO în favoarea soluției etimologice dată de Candrea, deoarece autorul aduce multe argumente de ordin religios, privind existența creştinismului pe teritoriul Daciei din epoci timpurii şi înscrierea în calendarul creştin a martirilor **Barbarus** şi **Barbara**, devenită la noi sfânta mucenică **Varvara**, celebrată pe 4 decembrie (când, de altfel, se sărbătoresc şi cei cu numele **Barbu)**. În plus, aduce şi argumente de ordin toponimic, referindu-se chiar la Oltenia. Astfel, autorul consideră că antroponimul **Barbăr**, ce apare într-o inscripție pe lemn din oraşul Deva, într-un pomelnic nedatat, stă la baza toponimului **Bărbăreşti,** atestat într-un document la **1551**. Interesant este faptul că păstrătorul documentului se numea **Barbu**, probabil descendent al lui **Barbăr**. În plus, dă foarte multe atestări pentru **Barbu**, între **1389** şi **1500**. De asemenea, se referă şi la forma feminină **Barba**, atestată la **1578** şi **1585.**

Barbu formează două toponime în Oltenia: poiană c. Şimnicu de Sus, m. Craiova – Dj, **1896,** şi movilă în fostul județ Romanați, **1898.** Antroponimul intră şi în structura a două nume compuse care formează toponime: **Barbu Curățitu,**

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

locuinţă izolată în Vl, **1872,** şi **Barbu Mircea**, câmp c. Dumbrava – Mh, **1872**. De la forma articulată **Barbul** s-a constituit numele de grup **Bărbulani**, care denumeşte mai multe părţi de sate în Dj şi Mh (cinci ocurenţe), şi **Bărbuleni,** loc c. Vladimir – Gj. Cu sufixul *-esc,* s-au format numele de persoană **Bărbulescu**, ce denumeşte un loc în c. Predeşti – Dj, şi numele de grup **Bărbuleşti**, părţi de sate şi locuri în Gj, Ot şi Vl (şase ocurenţe). Un alt derivat de la **Barbu** este **Bărboi**, care dă numele unui sat din c. Greceşti – Dj, atestat de la **1700**. De la **Bărboi** sau de la **Barbu** s-a format **Bărboaia.** Sufixul *-oaia* are fie valoare moţională, fie valoare locativă (*-oaie* + suf. top. *-a).* Toponimul are două ocurenţe: pârâu şi loc surupăcios în Vl. Cu sufixul locativ *-oasa* (*-oasă* + suf. top. *-a*), s-a format **Bărboasa**, loc mlăştinos c. Devesel – Mh. De la toponimul **Bărboi** s-a format numele de persoană **Bărboian(u),** care a dat numele unei păduri în c. Secu – Dj. De la antroponimul **Bărboi**, cu sufixul *-eşti,* s-a format toponimul **Bărboieşti**, parte de sat c. Bâlteni – Gj. Un alt derivat de la **Barbu** este **Bărbucea**, care a dat numele unui sat din c. Prundeni – Vl, **1896**. Numele de persoană **Bărbuceanu** este un derivat toponimic care, la rândul lui, a dat numele unei văi şi a unui loc în c. Câlnic – Gj. **Bărbuceanca**, de la aceeaşi rădăcină, desemnează o vale în c. Fârtăţeşti – Vl. **Bărbuceni**, cu sufixul *-eni*, dă numele unei părţi de sat din c. Leu şi a unui sat din c. Prundeni – Vl. Un alt derivat de la **Barbu** este **Bărbui**. De la acesta, cu sufixul toponimic *-a*, s-a format denumirea **Bărbuia**, loc c. Măciuca –Vl. În sfârşit, de la hipocoristicul **Bărbuţ** s-au format derivatele **Bărbuţoi**, parte de sat c. Bălăneşti – Gj, şi **Bărbuţeşti**, parte de sat şi pârâu c. Stejari – Gj. **Barbura** este reprezentat în DTRO prin două toponime, desemnând o vâlcea în c. Dănciuleşti – Gj şi o pădure în c. Livezi – Vl. Se înregistrează şi două construcţii analitice: **Barbura Mare** şi **Barbura Mică**, văi c. Zătreni – Vl. Şi **Bărbăria**, toponim ce denumeşte un deal, un loc şi o poiană în c. Căpreni – Gj este explicat în DTRO ca provenind de la antroponimul **Barbura, Barbur,** în varianta **Barbăr.** În sfârşit, **Bărbăreşti,** citat de Ch.Ionescu, este un nume de grup ce desemnează un fost sat din c. Bobiceşti – Ot, atestat la **1551** şi **1635,** ce poate fi explicat ca având la bază acelaşi antroponim.

3. În continuare, vom lua în discuţie două antroponime care, cel puţin în unele derivate toponimice, se confundă. Este vorba de **Roman <** lat. **Romanus** şi **Român (Rumân)**, provenit din **român <** lat. **romanus.** Primul derivă din antroponimul **Romanus**, care la origine avea înţelesul de ‘locuitor al Romei’. Mai târziu numele s-a extins în tot Imperiul Roman şi, de la un martir cu acest nume, inclus în calendarul creştin, s-a răspândit în întreaga Europă. Prin filieră grecească numele a fost preluat şi de slavii răsăriteni. De la aceştia antroponimul a trecut în nordul Transilvaniei şi în Moldova, care a avut şi un domnitor cu acest nume. În documentele Ţării Româneşti, antroponimul apare începând cu anul **1389** (v. MEO).

Antroponimul **Român,** cu varianta etimologică **Rumân**, provine din substantivul **român**, având ca etimon numele comun latinesc **romanus.** În afară de sensul etnic, substantivul a dezvoltat în limba română şi sensurile secundare de ‘bărbat’ şi ‘ţăran clăcaş’, acest din urmă sens fiind folosit în toponimie. Înţelesul

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

mai strict al acestui cuvânt este explicat de Iorgu Iordan în *Toponimia românească.* Țăranul clăcaş avea un contract de a presta diferite munci pentru un boier sau o mânăstire, dar era țăran liber, cu posibilitatea de a avea şi o proprietate a sa, spre deosebire de robul sau iobagul, care era legat de pământ (v. TR: 299–300). Această nuanță specială a sensului există numai în Oltenia şi Muntenia. Pornind de la sensurile secundare ale cuvântului, au apărut numele de persoană **Român(u), Rumân(u)**, ca supranume, spre deosebire de **Roman** care a existat ca nume de botez.

Român, cu sens etnic, apare în multe toponime ca determinant, în opoziție cu denumirea altei etnii: *Cățălul Unguresc / Cățălul Român; Sângiorgiul Săsesc / Sângiorgiul Român; Bălenii Sârbi / Bălenii Români* etc. (v. alte exemple în TR: 283–284). Asemenea situații nu se întâlnesc în Oltenia.

Toponimele din Oltenia care au ca temă *roman-, român-* provin fie din numele de botez **Roman**, fie din supranumele **Român/Rumân**, cu sensurile secundare pe care cuvântul le-a dezvoltat. Iorgu Iordan explică cum tema **Roman**, la care se adaugă sufixul *-eşti*, devine **Romăneşti**, prin transformarea lui *a* în *ă* şi apoi a lui *ă* în *â*, astfel încât tema se apropie de *român*, cu care seamănă până la confuzie (v. TR: 300). De aceea, uneori, este greu de stabilit dacă toponimele din Oltenia provin de la **Roman** sau de la **Român / Rumân**, mai ales că, indiferent de formele din atestările vechi, în sursele geografice mai târzii şi în indicatoare ele apar sub aceeaşi formă. De exemplu, satul **Romaneşti** din Gorj apare în documentele istorice, începând cu anul **1486** şi până la **1732,** sub forma **Romăneşti**, dar începând cu Indicatorul din **1861** se impune forma **Romaneşti**, chiar dacă uneori în surse geografice şi administrative mai apare şi **Romăneşti.** Atât Iorgu Iordan în TR: 173, cât şi Ch. Ionescu în MEO consideră că numele acestui sat provine de la antroponimul **Roman**, nume de botez, forma **Romăneşti** realizându-se prin modificările fonetice descrise mai sus. De altfel, în documentul de la **1486** apare un **Roman** din satul **Romăneşti.** Mai adăugăm că în Gorj există şi un munte **Roman**, din care izvorăşte un pârâu **Romanu** (articulat), cu aceeaşi etimologie. Mai există şi o fostă moşie în c. Ioneşti – Vl cu numele **Romanescu < Roman** + suf. – *escu.*

Un sat din c. Roşiile – Vl se numeşte tot **Romaneşti,** însă din primul document în care este atestat, **<1575–1576>**, apare sub două forme: **Romăneşti** şi **Rumăneşti**, pentru ca în Indicatorul din **1861** să se oficializeze tot sub forma **Romaneşti.** Două sate desprinse din el se numesc **Romaneştii de Jos** şi **Romaneştii de Sus**, care în surse geografice mai vechi apar ca **Romăneştii de Jos** şi **Romăneştii de Sus.** Este posibil ca numele acestui sat să provină de la **Român / Rumân**, ca supranume, cu sensul 'țăran clăcaş'. Există însă opinia că derivatele toponimice cu *-eşti* se creează, de regulă, de la numele de botez, dubla denominație, pe bază de supranume apărând mult mai târziu. În sfârşit, există oficializată şi forma **Romăneşti**, ca nume al unui sat din c. Şimnicu – Dj, care în atestări geografice apare ca **Romăneşti,** înainte de **1900,** şi **Romaneşti**, după această dată.

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

De la aceeaşi temă există şi nume de sate cu forma de plural **Romani.** Un fost sat, înglobat în or. Horezu – Vl, are multe atestări între **1669** şi **1864,** toate sub forma **Romani(i).** Din acesta s-au desprins **Romanii/Românii de Jos** şi **~ de Sus**, toponime discutate şi de Iorgu Iordan (v. TR: 299). Forma de plural **Români** desemnează un sat actual din c. Băbeni –Vl, care apare în atestările geografice ca **Românu, Romanu.** Şi **Româna**, cu suf. top. *-a,* denumeşte un fost sat din c. Teslui – Dj, acum parte de sat, care într-un document de la **1580** apare sub forma **Rumânii**, iar în surse geografice **Rumăna, Rumâna.** Aceeaşi denumire o are şi un sat înglobat în or. Balş – Ot, cu forma mai veche **Rumâna.** Toate aceste sate, al căror nume s-a format de la temele *roman, român / rumân,* şi-au transferat numele unor dealuri, pâraie, păduri şi moşii de pe teritoriile ce se circumscriu în perimetrele respective. În plus, cu sufixele toponimice *-easa* şi *-easca* s-au format mai multe denumiri **Româneasa** (trei ocurenţe) şi **Românească** (cinci ocurenţe), dealuri, văi, moşii, păduri etc. în Dj, Gj şi Vl.

Şi numele feminin **Romaniţa** este considerat derivat de la **Roman** (MEO). În DTRO sunt înregistrate toponimul **Romaniţa**, monolexematic, cu şase ocurenţe, şi două toponime analitice **Romaniţa Mare, Romaniţa Mică,** desemnând locuri, dealuri, vâlcea, baltă, poieniţă în Dj, Gj, Mh, Vl. Considerăm că cele mai multe sunt derivate toponimice, cu sufixul *-iţă* + suf. top. *-a*, de la munţii, dealurile şi pădurile ce poartă denumirile **Roman, Romanu, Romana, Romani**, iar poienița şi vâlceaua pot proveni chiar de la *romaniță* ‘muşeţel’. Balta din c. Rast – Dj şi cele două toponime analitice din aceeaşi comună prezintă şi varianta **Romoniţa**, derivat discutat de Tiktin în dicţionarul său (v. RTO: 77).

Se consideră că şi numele fostului judeţ **Romanaţi** provine de la aceeaşi temă (v. diferitele opinii în TR: 301). În DTRO este înregistrat un fost sat **Romanaţu**, acum parte de sat în c. Bâlteni – Gj, căreia i se spune **Romanatu**, şi un fost sat **Românaţi**, lângă or. Horezu – Vl, atestat de la **1749.**

N. Drăganu consideră că toate aceste nume de locuri, ca şi alte derivate întâlnite în Panonia şi Moravia, provin de la numele nostru etnic. Chiar dacă a existat şi numele de botez **Roman**, autorul apreciază că românii, dar şi vecinii noştri, l-au încărcat şi cu sensul etnic ‘român’ şi au cultivat acest nume, aşa cum şi romanii au cultivat numele lor etnic prin numele de persoană **Romanus** (v. RTO: 77).

Din expunerea făcută s-a văzut însă că evoluţiile fonetice şi sensurile secundare pe care le-a căpătat **român**, precum şi variantele în care apar numele de locuri în atestările istorice, ne îndreptăţesc şi la alte interpretări, chiar dacă toponimele au fost oficializate în forme ce conduc la sensul etnic.

4. Vom continua cu un antroponim delexical, cuvântul din care provine fiind de origine latină. Ne referim la **Şerb**, antroponim atestat de la **1407** (DERS), înregistrat în DOR: 381 şi DNFR. El provine din apelativul **şerb <** lat. **servus.** Cât priveşte derivatul **Şerban,** unul dintre cele mai vechi (**1392**) şi mai importante nume româneşti, Ch.Ionescu consideră că sensul ‘ţăran legat de pământ, sclav, rob’ al cuvântului **şerb** a fost precedat de alte înţelesuri, laice sau religioase, care l-au

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

propulsat ca prenume al unor dregători, boieri sau chiar domnitori (*Şerban Cantacuzino*).

În DTRO, forma articulată **Şerbu** are trei ocurenţe: dealuri în comunele Argetoaia şi Murgaşi – Dj; culme în c. Padeş – Gj. Numele de grup **Şerbeşti**, cu sufixul *-eşti*, desemnează un fost sat din c. Urdari – Gj, atestat documentar de la **1483**. **Şerboaica**, cu sufixul locativ *-oa(i)ca* (*-oaică* + suf. top. *-a*), denumeşte o pădure din c. Grozeşti – Mh. Derivatul **Şerbanu**, articulat, are trei ocurenţe: baltă c. Desa – Dj, deal c. Negomir – Gj, teren arabil şi pârâu c. Stejari – Gj. Forma de feminin **Şerbana** desemnează un teren arabil în c. Lădeşti – Vl. Apar şi două derivate toponimice: **Şerbăneasa**, cu sufixul *-easa* (*-easă* + suf. top. *-a*), fost sat în Vl, şi **Şerbăneasca**, cu sufixul *-easca* (*-escu* + suf. top. *-a*), ce denumeşte o baltă în c. Câlnic – Gj şi un deal în c. Prundeni – Vl. Alte derivate de la antroponim sunt **Şerbănoiu,** loc c. Livezi – Vl, şi **Şerbănoaia**, feminin, cu trei ocurenţe: pârâu c. Vladimir – Gj, teren agricol c. Frânceşti –Vl şi loc c. Grădiştea – Vl. Numele de grup **Şerbăneşti**, cu sufixul *-eşti,* are 14 ocurenţe in DTRO. Multe dintre ele sunt părţi de sate în Dj, Mh şi Vl. O parte de sat, din c. Predeşti – Dj, a fost în vechime un sat, atestat de la **1608.** Tot **Şerbăneşti** este numele unui loc din c. Schela – Dj şi al unui deal din c. Tismana – Gj. Restul denumirilor **Şerbăneşti** sunt sate în Vl, unele cu atestări vechi. Astfel, **Şerbăneşti** din c. Ştefăneşti – Vl are multe atestări documentare între **1437** şi **1842.** El şi-a transferat numele unui deal, unei moşii, **1841,** şi unei mânăstiri, **1841.** Satul **Şerbăneşti** din c. Păuşeşti – Vl are, de asemenea, multe atestări documentare între **1565** şi **1830**. Şi-a transferat numele unei moşii, **1766**, şi comunei, **1861**. Un fost sat, acum parte de sat din c.Tetoiu – Vl este atestat de la **1576.** El şi-a transferat numele comunei, **1861**, şi unui deal din perimetrul respectiv. În sfârşit, mai există un sat **Şerbăneşti** în c. Lăpuşata – Vl, atestat la **1813**, care şi-a transferat numele şi unei moşii, **1885**. Înregistrându-se o asemenea omonimie, s-au creat multe construcţii analitice, pentru o mai bună identificare. **Şerbăneştii de Jos** şi **Şerbăneştii de Sus** sunt părţi de sate desprinse din **Şerbăneşti** c. Predeşti – Dj. Fiecare în parte a dat şi denumirea câte unei moşii, ambele atestate la **1840. Şerbăneştii de Otăsău** este un fost sat, acelaşi cu **Şerbăneşti** c. Păuşeşti – Vl, cu o atestare la **1745.** El s-a mai numit şi **Şerbăneştii de la Otăsău, 1687. Şerbăneştii lângă Olt** este o fostă denumire a satului **Şerbăneşti** din c. Ştefăneşti – Vl, cu o atestare de la **1539. Serbăneştii Morunglav** este o altă denumire a mânăstirii **Şerbăneşti** c. Ştefăneşti – Vl, cu câteva atestări documentare între **1854** şi **1859.** Aceeaşi mânăstire s-a numit şi **Şerbăneştii Morunglavului**, cu mai multe atestări documentare între **1776** şi **1859.**

5. În continuare, să luăm în considerare un antroponim ce provine de la un nume de animal. Prin acest exemplu dorim să acoperim o arie mai vastă de toponime ce au la bază cuvinte ale limbii române care pot forma toponime fie direct (cum ar fi entopicele, numele de plante şi de animale, adjectivele şi adverbele), fie prin intermediul unui antroponim format de la aceste cuvinte. Situaţiile trebuie judecate de la caz la caz şi, în funcţie de obiectul denotat şi de sufixe, se poate stabili dacă toponimul respectiv provine de la apelativ sau de la antroponim.

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

Lup(u), antroponim atestat din **1490** (DERS) şi înregistrat în DOR: 312 şi în DNFR, provine din apelativul **lup** < lat. **lupus.** În ambele dicţionare citate sunt prezentate nenumărate derivate antroponimice. Şi în DTRO sunt numeroase toponime ce provin fie de la aceste antroponime, fie de la apelativ. De exemplu, **Lupu**, cu cinci ocurenţe în DTRO, este explicat prin apelativ când desemnează pădure, baltă, vale şi prin nume de persoană în cazul toponimului **Lupu**, parte de sat din c. Greci – Mh. La fel **Lupa**, cu patru ocurenţe, este explicat prin **lup** + suf. top. *-a*, deoarece denumeşte păduri, dealuri şi văi, care pot fi asociate cu apelativul. De la antroponimul **Lupu, Lupa,** s-au format numele de grup **Lupani**, părţi de sate în c. Brabova –Dj şi Bâcleş – Mh, **Lupeni**, parte de sat s. Menţii din Faţă or. Strehaia – Mh, **1898**, şi **Lupeşti**, cu foarte multe ocurenţe: deal c. Greceşti – Dj, **1898**; fost sat, acum parte de sat c. Bumbeşti –Piţic –Gj, **1818**, fostă comună, **1861**, şi munte în această comună, **1898;** fost sat c. Roşiile – Vl; părţi de sate în comunele Drănic şi Murgaşi – Dj, Drăguţeşti, Negomir şi Plopşoru Gj, Vânători – Mh, Ştefăneşti – Vl. Mai denumeşte o fântână în c. Muierească – Vl şi un loc în c. Baia de Fier – Gj. Se înregistrează şi numele de grup **Lupănceşti**, parte de sat din c. Celaru – Dj, **1844**, devenit sat, **1864–1943**, acum dispărut. În **1864** era înregistrat sub forma **Lupăneşti**, ca veche denumire a satului Marotinu de Jos. De la **Lupu**, cu articolul enclitic păstrat, a apărut numele de grup **Lupuieşti,** sat c. Roşiile – Vl, **1872.** O altă formă, **Lupuleşti**, păstrează şi consoana *„l”* de la final. Toponimul desemnează părţi de sate în Dj , Gj şi Vl, pădure şi platou în Gj şi Vl. Derivatul antroponimic **Lupoaia**, înregistrat în DOR: 312, formează mai multe toponime ce desemnează sate, părţi de sate şi locuinţă izolată în Gj, Ot şi Vl. Cel mai vechi sat **Lupoaia,** c. Cătunele **–** Gj, are mai multe atestări documentare între **1588** şi **1703.** El a dat şi numele comunei între **1861** şi **1943**, numele unei moşii, **1852**, şi a unui pârâu, afluent pe stânga al Motrului, **1722.** Multe alte toponime **Lupoaia**, ce denumesc dealuri, păduri, pâraie, văi, vâlcele, râpe şi locuri, pot proveni mai curând de la apelativul **lupoaie** ‘femela lupului’ sau ‘denumirea mai multor plante sălbatice’ (v. DLR). În mod similar se pune problema pentru **Lupoi**, pârâu în Dj, deal şi pădure în Gj. Toponimul poate proveni de la apelativ sau de la antroponimul omonim, atestat în sec. al XIV-lea (v. DOR: 312); de asemenea, pentru **Lupoiu,** vale, deal şi pârâu în Gj. **Lupşa, Lupşă,** un alt derivat antroponimic, atestat din sec. al XVI-lea (v. DOR: 312), creează, de asemenea, mai multe toponime în Oltenia. Astfel, **Lupşa** este un sat c. Broşteni –Mh, cu mai multe atestări documentare între **1645** şi **1846.** Din acest sat s-au desprins **Lupşa de Jos** şi **Lupşa de Sus**, amândouă atestate la **1835.** Numele de grup **Lupşeni** desemnează o moşie din c. Broşteni – Mh. **Lupşoaia**, loc c. Bujoreni – Vl, atestat la **1645**, poate fi un derivat antroponimic, iar **Lupşoara** este un alt derivat ce desemnează o vâlcea c. Bulzeşti – Dj. Hipocoristicul **Lupuleţ** este numele unei părţi de sat c. Alimpeşti – Gj, iar **Lupuleţu,** articulat, care poate fi şi apelativul diminutivat, denumeşte loc, ogaş, pădure şi vâlcea în Dj. Se observă că prin multitudinea sufixelor antroponimice şi toponimice se creează varietata numelor de locuri, atât de necesară în procesul individualizării şi localizării.

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)

6. În concluzie, putem spune că numărul mare de antroponime de origine latină, sursă importantă a formării numelor de locuri din Oltenia, contribuie, alături de elementele celorlalte domenii lexico-semantice de origine latină, la configurarea bazei toponimice din această provincie a României.

SIGLE

DERS = Institutul de Lingvistică din Bucureşti, *Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române 1374–1600*, redactor responsabil: Gh. Bolocan, Bucureşti, Editura Academiei, 1981.
DLR = Academia Română, *Dicţionarul limbii române (DLR),* serie nouă, redactori responsabili: academicienii Iorgu Iordan, Alexandru Graur, Ion Coteanu, Marius Sala, Gheorghe Mihăilă, Bucureşti, Editura Academiei, Editura Litera, 2008.
DNFR = Iorgu Iordan, *Dicţionar al numelor de familie româneşti*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983.
DOR = N.A. Constantinescu, *Dicţionar onomastic românesc,* Bucureşti, Editura Academiei, 1963.
DTRO = Institutul de Lingvistică al Academiei Române şi Facultatea de Litere a Universităţii din Craiova, *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia (DTRO),* sub redacţia prof. univ. dr. Gheorghe Bolocan, Craiova, Editura Universitaria, vol. 1–7, 1993–2007.
MEO = Christian Ionescu, *Mică enciclopedie onomastică,* Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1975.
NP = Acad. Al. Graur, *Nume de persoane,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1965.
NPR = Domniţa Tomescu, *Numele de persoană la români. Perspectivă istorică*, Bucureşti, Univers Enciclopedic, 2001.
RTO = Nicolae Drăganu, *Românii în veacurile IX–XIV pe baza toponimiei şi a onomasticei,* Bucureşti, Monitorul Oficial şi Imprimeria Naţională, 1933.
SOR = Ioan Pătruţ, *Studii de onomastică românească*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2005.
TR = Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Bucureşti, Editura Academiei, 1963.

ABREVIERI

c. – comună, Dj – Dolj, Gj – Gorj, lat. – latină, latinesc, m. – municipiu, Mh – Mehedinţi, or. – oraş, Ot – Olt (judeţ), s. – sat, suf. – sufix, top. – toponimic Vl – Vâlcea.

PLACE NAMES RESULTED FROM ANTHROPONYMS OF LATIN ORIGIN

ABSTRACT

We have a project concerning the origin of Oltenia's toponymy based on *Toponymical Dictionary of Romania. Oltenia (DTRO)*, vol. 1–7, 1993–2007. In this paper we dealt with the place names resulted from anthroponyms of Latin origin.

Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti

BDD-A15307 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:28:49 UTC)